

Ajuntament de Girona. CRDI (Fotografia Unal)

>> *Octavi Unal Ricomà.*

Els Unal, quatre generacions de fotògrafs

Una història de la fotografia de més de 120 anys

El 1924 es va inaugurar a la Biblioteca Popular de Valls la més gran exposició bibliogràfica que s'ha organitzat mai a la capital de l'Alt Camp. Entre les peces exposades destacaven tres petites fotografies. Les més antigues que es coneixen dels castells dels Xiquets de Valls. Una d'elles anava firmada per la llegenda impresa «Unal Hermos. Fotògrafos». S'han datat d'abans de 1862. Amb aquestes fotografies comença la llegenda.

JEP MARTÍ BAIGET > Text

INSPAI. Diputació de Girona

>> *Amís Unal d'Alà, c. 1910.*

No és la primera vegada que en una publicació periòdica de Girona es parla dels Unal. Tampoc en serà l'última. Els Unal són massa importants per a la història de la fotografia per caure en l'oblit. Unal és un gentilici que gairebé no necessita adjectivar-se perquè sempre s'associa a la professió de fotògraf, i en aquesta terra s'acostuma a tancar el cercle afegint-hi un localitzador geogràfic: els Unal de Girona.

Una llarga història

Dels Unal cal parlar-ne sempre en plural, perquè ja la primera generació dels que es van dedicar a la fotografia eren tres germans: Joan, Octavi i Amís Unal d'Alà, tots ells nascuts a Barcelona. La nissaga fotogràfica abraça fins a quatre generacions, amb més de cent vint anys dedicats a la fotografia. Pràcticament des dels orígens dels retrats en paper fins a la seva extinció a les portes de la fotografia digital. Hauríem d'evitar, però, afegir una ciutat darrere del nom d'aquests fotògrafs com hem fet tantes

vegades. Els Unal no són només patrimoni de Girona, on òbviament van tenir l'etapa comercial més esplendorosa i fotogràficament més brillant. Els Unal també són de Barcelona, de Figueres, de Molins de Rei i d'altres poblacions catalanes en les quals van fer més curta l'estada, o en les quals només van fer-hi passada com a fotògrafs ambulants: Vilafranca del Penedès, Tarragona, Palamós, Blanes, el Masnou i tantes altres poblacions que potser anirem coneixent amb el temps.

Què tenen en comú els estudis fotogràfics anomenats El Fénix (Figueres), Fotografia Ibérica (Barcelona), Gran Fotografia del Liceo (Barcelona), Fotografia Universal (Girona), Electro Fotográfico (Girona) i Fotografia Ideal (Girona)? Que al darrere hi havia, si més no, un Unal. Deixeu-me fer justícia i anomenar-los un per un. Primera generació: Joan, Octavi i Amís Unal Alà, el pal de paller d'aquesta aventura. Segona generació: Octavi i Emili Unal Ricomà. Tercera generació: Isidre i Octavi Unal Anchelergues. Quarta generació: Octavi Unal Teixidor. Dissortadament

Els Unal són massa importants per a la història de la fotografia per caure en l'oblit

Ajuntament de Girona. CRDI (Fotografia Unal)

>> *Fotografia Unal, sota les voltes de la plaça del Vi, 1931-1936.*

no sabem quin paper hi van tenir les esposes respectives, en l'activitat de les galeries fotogràfiques dels Unal, però molt m'equivocaria si pensés que no hi tenien res a veure.

Observadors privilegiats

En els cent setanta-vuit anys d'història de la fotografia, la professió de fotògraf ha passat de pares a fills en innombrables ocasions. Els Esplugas, els Cantó, els Arenas, els Audouard, els... Ens cansaríem si haguéssim de llistar els casos en què això es produeix. La relació es reduiria notablement si haguéssim de centrar-la en tres generacions. La nissaga dels Unal n'abraça quatre, de generacions. És a dir, que han protagonitzat com a retratistes i documentalistes gairebé el 70 % de la història de la fotografia del nostre país. Els Unal són una de les poques nissagues de fotògrafs retratistes catalans de galeria comercial que ens permeten recórrer la història de la fotografia des de la seva radical transformació comercial amb l'arribada de la targeta de visita, fins a la industrialització dels processos fotogràfics a què han estat lligats els estudis i galeries a partir de la segona meitat del segle xx. Des d'aquells fotògrafs que controlaven tot el procés de la fotografia en el seu propi taller, fins a

les botigues de fotografia dels anys vuitanta del segle passat, en les quals progressivament van anar desapareixent els laboratoris propis i es va passar a dependre dels laboratoris industrials, a les portes de la revolució digital. Entremig van veure i viure el naixement de processos nous, la introducció de les plaques de vidre com a negatius, els papers albuminats, l'aparició de les plaques seques al gelatinobromur, l'expansió i el declivi de la fotografia estereoscòpica comercialitzada com a record, l'arribada del negatiu de plàstic, la substitució del blanc i negre pel color, l'expansió de la fotografia entre els aficionats, fets als quals van contribuir decisivament els laboratoris dels retratistes de galeria com els dels Unal.

Jep Martí Baiget és arxiver i historiador de la fotografia.

Unal Hermanos. Reproducció Pere Català Pic

>> *Castells dels Xiquets de Valls a Vilafranca, el 1862.*

La nissaga fotogràfica abraça fins a quatre generacions. Pràcticament des dels orígens dels retrats en paper fins a la seva extinció a les portes de la fotografia digital